

Dosarul nr. 2ra-1843/18

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani – S. Clima

Instanța de apel: CA Chișinău – G. Dașchevici, S. Gîrbu, L. Bulgac

DECIZIE

19 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Iulia Sîrcu
Galina Stratulat
Dumitru Visternicean
Dumitru Mardari
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Valeriu Benderschi,

în cauza civilă la acțiunea lui Valeriu Benderschi împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău, executorul judecătoresc Oleg Ungureanu cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din data de 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de către Valeriu Benderschi, s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției, s-a casat hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani din data de 04 decembrie 2017, cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii,

constată:

La 28 iulie 2017 Valeriu Benderschi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău, executorul judecătoresc Oleg Ungureanu cu privire la constatarea violării de către Statul Republica Moldova a dreptului reclamantului prevăzut de art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și art. 1, al Protocolului 1 adițional la Convenție cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei Curții Supreme de Justiție din data de 08 iunie 2011, repararea prejudiciului moral estimat la suma de 100 000 lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că începând cu anul 1991 a activat în cadrul Brigăzii de Poliție cu Destinație Specială „Fulger” din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

La 09 iulie 2010 Valeriu Benderschi s-a adresat cu cerere către Primăria mun. Chișinău și Consiliului municipal Chișinău, prin care a solicitat în conformitate cu legislația în vigoare să fie asigurat cu spațiu locativ.

Prin răspunsul nr. B-1839/10 din 21 iulie 2010 parvenit de la Direcția generală locativ - comunală și amenajare a Consiliului mun. Chișinău, a fost

informat că în municipiul Chișinău s-a creat o situație extrem de dificilă cât privește asigurarea cu spațiu locativ a persoanelor care dispun de acest drept, iar din lipsa de surse financiare și spațiu locativ disponibil nu este posibil de a soluționa problema locativă.

Având în vedere că nu a fost asigurat cu spațiu locativ de către autoritățile publice locale, Valeriu Benderschi la 04 august 2010 s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului municipal Chișinău, prin care a solicitat asigurarea cu spațiu locativ și repararea prejudiciului moral.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2011 s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Benderschi, ca fiind neîntemeiată.

Curtea Supremă de Justiție prin decizia din data de 08 iunie 2011 a admis recursul declarat de Valeriu Benderschi, a casat hotărârea Curții de Apel Chișinău din data de 24 ianuarie 2011 cu emiterea unei noi hotărâri, prin care s-a admis acțiunea lui Valeriu Benderschi, s-a obligat Consiliul municipal Chișinău să îl asigure, împreună cu membrii familiei sale cu spațiu locativ conform normelor stabilite în art. 42 Codul cu privire la locuințe, conform succesiunii rândului stabilit.

La rămânerea definitivă a deciziei Curții Supreme de Justiție din 08 iunie 2011 Valeriu Benderschi s-a adresat către executorul judecătoresc Oleg Ungureanu cu cerere privind executarea deciziei, conform Codului de executare.

Prin încheierea nr. 026-248/11 din 05 octombrie 2011 executorul judecătoresc Oleg Ungureanu a primit spre executare documentul executoriu și a intentat procesul de executare, a obligat Consiliul mun. Chișinău să execute documentul executoriu.

Primăria mun. Chișinău prin răspunsul nr. 08-4144 din 01 august 2011 a adus la cunoștința executorului judecătoresc că nu este posibil de a executa hotărârea judecătorească, din lipsa spațiului locativ în mun. Chișinău.

Valeriu Benderschi a mai indicat că datorită neexecutării hotărârii judecătorești în favoarea sa, el nu poate beneficia de bunurile sale și în consecință i se încalcă dreptul său la protecția proprietății, garantat de art. 1 al Protocolului 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Decizia Curții Supreme de Justiție din data de 08 iunie 2011, devenind irevocabilă și executorie, nu este executată, iar prin neexecutarea hotărârii autoritățile naționale încalcă drepturile reclamantului, care în mod rezonabil se așteaptă de a obține respectarea drepturilor sale.

Reieșind din faptul neexecutării hotărârii judecătorești irevocabile și executorie, Valeriu Benderschi a înaintat la CEDO cerere, care a fost înregistrată cu nr. 74430/11, invocând încălcarea art. 6 al Convenției, adică a dreptului la un proces echitabil și art. 1 al Protocolului 1 al Convenției a dreptului la protecția proprietății.

Prin scrisoarea CtEDO a fost informat că la data de 01 iulie 2011, în Republica Moldova a intrat în vigoare Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. În concluzie, Curtea a considerat necesar ca reclamantul să facă uz de noul remediu intern în scopul restabilirii drepturilor încălcate.

Valeriu Benderschi a menționat că Consiliul mun. Chișinău împreună cu Guvernul Republicii Moldova nu a întreprins nici o măsură întru executarea deciziei Curții Supreme de Justiție din data de 08 iunie 2011, fiind expirat termenul acordat de CtEDO pentru care Guvernul urma să introducă un remediu care va asigura o redresare cu adevărat eficientă pentru violările Convenției cauzate de neexecutarea hotărârilor privind acordarea locuințelor sociale.

În opinia reclamantului se consideră îndreptățit să solicite repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului său la executare în termen rezonabil a deciziei Curții Supreme de Justiție din data de 08 iunie 2011, ori acesta nu este executată până în prezent.

Valeriu Benderschi menționează că la aprecierea prejudiciului se va ține cont de caracterul individual al cauzei, complexitatea cauzei, durata neexecutării și nu în ultimul rând principiul general al echității, iar suma nu trebuie să fie vădit disproporțională cu sumele acordate de CEDO în spețe similare, fiind estimat de către acesta la suma de 100 000 lei, ori acesta până în prezent se află într-o stare continue de imposibilitate de a-și realiza drepturile sale la executarea hotărârii judecătorești irevocabile.

Prin hotărârea din 04 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani s-a admis parțial cererea de chemare în judecată, s-a constatat încălcarea dreptului lui Valeriu Benderschi garantat de art. 6 și 13, art. 1 Protocolul 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale ca urmare a neexecutării deciziei Curții Supreme de Justiție din data de 08 iunie 2011, s-a încasat din bugetul statului prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Valeriu Benderschi suma de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat pentru neexecutarea deciziei Curții Supreme de Justiție din data de 08 iunie 2011 în perioada 19 septembrie 2011- 28 iulie 2017, suma de 3 097 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, în rest pretențiile s-au respins ca fiind neîntemeiate. (f.d. 112, 139-146)

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 07 iunie 2018 a respins apelul declarat de către Valeriu Benderschi, a admis apelul declarat de Ministerul Justiției, a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din data de 04 decembrie 2017, a emis o nouă hotărâre prin care a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Benderschi. (f.d. 183,184-192)

Împotriva deciziei instanței de apel, la data de 09 iulie 2018 Valeriu Benderschi a depus recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și modificarea parțială a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri privind admiterea tuturor pretențiilor invocate. (f.d. 194-213)

În motivarea recursului recurentul a indicat că la examinarea cauzei instanțele de judecată au încălcat și aplicat eronat normele de drept material, au interpretat eronat prevederile legale, nu au examinat integral și nu au luat în considerație toate probele anexate la dosar.

Valeriu Benderschi a menționat că în baza deciziei Curții Supreme de Justiție din data de 08 iunie 2011 a obținut dreptul la asigurarea de către autoritatea publică locală cu spațiu locativ conform succesiunii rândului stabilit, decizia fiind irevocabilă după pronunțare, însă Consiliul municipal și Guvernul nu au întreprins nici o măsură întru executarea deciziei, fiindu-i încălcat dreptul la executare în

termen rezonabil a hotărârii, ori acest termen pentru recurent este destul de mare, el împreună cu familia locuiesc în chirie.

De asemenea, îi este încălcat dreptul la protecția proprietății prin faptul că deși instanța a obligat administrația publică locală de a-i acorda spațiu locativ, acesta nu a intrat în posesia, administrarea și folosința locuinței sale.

În conformitate cu art. 434, alin. (1) al Codului de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 07 iunie 2018, recursul declarat la 09 iulie 2018, este depus în termen.

Conform art. 439, alin. (2) al Codului de procedură civilă după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din data de 12 septembrie 2018 a considerat recursul admisibil.

În conformitate cu art. 441 al Codului de procedură civilă în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442, alin. (1) în colaborare cu art. 444 ale Codului de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi. Recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Articolul 445, alin. (1), lit. c) al Codului de procedură civilă prevede că instanța, după ce judecă recursul, să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând cele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul depus de către Valeriu Benderschi întemeiat și care urmează să fie admis.

Valeriu Benderschi s-a adresat cu cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat constatarea violării de către Statul Republica Moldova a dreptului reclamantului, prevăzut de art. 6 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și art. 1, Protocolul 1 adițional la Convenție, prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei Curții Supreme de Justiție din data de 08 iunie 2011, repararea prejudiciului moral estimat la suma de 100 000 lei și încasarea cheltuielilor de judecată

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani prin hotărârea din data de 04 decembrie 2017 a admis parțial acțiunea înaintată, a constatat încălcarea dreptului lui Valeriu Benderschi, garantat de art. 6 și 13, art. 1 Protocolul 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, a încasat din bugetul statului prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Valeriu Benderschi suma de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 3 097 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, hotărârea fiind casată prin decizia Curții de Apel Chișinău din data de 07 iunie 2018.

În susținerea concluziei sale instanța de apel a reținut că deși Valeriu Benderschi a obținut dreptul la spațiu locativ în baza deciziei Curții Supreme de Justiție din data de 08 iunie 2011, acesta urmează să fie executată succesiv, adică conform rândului stabilit pentru asigurarea cu spațiu locativ, fiind o condiție esențială la constatarea încălcării termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești.

Mai mult, dreptul lui Valeriu Benderschi și a membrilor familiei sale la o locuință a apărut ca urmare a aplicării prevederilor Legii nr. 416 din 18 decembrie 1990 cu privire la poliție, potrivit căreia colaboratorilor de poliție li se acordă de către administrația publică locală spațiu locativ, prevedere legală care a fost abrogată, astfel, acesta nu mai dispune de dreptul de asigurare cu spațiu locativ.

Instanța de apel a mai menționat că prin probele prezentate la materialele dosarului se atestă că Valeriu Benderschi a fost pensionat pe linia MAI, fiindu-i stabilită pensia și că statul nu mai are nici o obligație legală de a-l asigura cu spațiu locativ.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit constată prematură concluzia instanței de apel, din considerentele ce preced.

În conformitate cu prevederile art. 2, alin. (1) și (2) al Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești orice persoană fizică sau juridică, ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, poate adresa în instanța de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

Valeriu Benderschi invocă încălcarea termenului de executare a deciziei Curții Supreme de Justiției din data de 08 iunie 2011, prin care s-a admis acțiunea lui Valeriu Benderschi, s-a obligat Consiliul municipal Chișinău să-l asigure pe Valeriu Benderschi împreună cu membrii familiei sale cu spațiu locativ conform normelor stabilite în art. 42 Codul cu privire la locuințe, conform succesiunii rândului stabilit. (f.d. 28-33)

Din materialele dosarului rezultă că Valeriu Benderschi la data de 19 septembrie 2012 s-a mai adresat cu o cerere de chemare în judecată solicitând constatarea faptului încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a deciziei Curții Supreme de Justiție din data de 08 iunie 2011.

Instanțele de judecată au respins acțiunea, reținând că nu este încălcat termenul de executare, ori Valeriu Benderschi după un an de zile de la intentarea procedurii de executare a înaintat acțiunea privind constatarea faptului încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a deciziei Curții Supreme de Justiție din data de 08 iunie 2011, care nu a stabilit executarea imediată a deciziei aceasta fiind condiționată de succesiunea rândului stabilit. (f.d. 102-106)

Repetat, Valeriu Benderschi s-a adresat cu acțiune la 28 iulie 2017, indicând că după 6 ani hotărârea privind obligarea Consiliului municipal Chișinău să-l asigure cu spațiu locativ continue a nu fi executată.

Colegiul reține că din răspunsul nr. 03-116/6187 din 14 septembrie 2017 al Direcției generale locativ- comunală și amenajare a Consiliului municipal Chișinău rezultă că hotărârile instanțelor judecătorești nu pot fi executate din cauza lipsei spațiului locativ liber în mun. Chișinău, din motiv că consiliul nu dispune de mijloace financiare necesare pentru a construi spațiu locativ în vederea executării hotărârilor judecătorești.(f.d. 87-88)

Pentru a constata dacă este încălcat dreptul lui Valeriu Benderschi la executare în termen rezonabil a deciziei Curții Supreme de Justiție din data de 08 iunie 2011, prin care a obținut dreptul de a fi asigurat cu spațiu locativ, instanțele de judecată în primul rând, urmau să verifice dacă au survenit toate condițiile stabilite la art. 42 al Codului cu privire la locuințe.

Aici, instanța menționează că acordarea spațiului locativ lui Valeriu Benderschi a fost condiționată de faptul stabilirii unui rând al persoanelor care urmează a fi asigurate cu spațiu locativ. Instanța de apel urma să verifice termenul de executare a hotărârii prin prisma acestor condiții.

Din răspunsul nr. 03-116/6187 din 14 septembrie 2017 al Direcției generale locativ- comunală și amenajare a Consiliului municipal Chișinău rezultă că la executare se află 232 titluri executorii privind asigurarea cetățenilor cu spațiu locativ.

În speță, Valeriu Benderschi face parte din rândul persoanelor privilegiate la acordarea spațiului locativ.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține ca fiind eronată concluzia Curții de Apel Chișinău precum că statul nu mai are nici o obligație față de Valeriu Benderschi de a-l asigura cu spațiu locativ, ori acesta a demisionat din organele de poliție, iar norma de drept material care prevedea obligația statului de a asigura polițiștii cu spațiu locativ a fost exclusă în anul 2009, iar Legea abrogată în 2012.

Faptul anulării Legii, care stabilea obligația statului de a asigura polițiștii cu spațiu locativ, precum și a pensionarului Valeriu Benderschi nu înseamnă și pierderea dreptului său de a fi asigurat cu spațiu locativ, ori acest drept i-a fost recunoscut printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă.

Mai mult, instanța de apel a analizat dreptul lui Valeriu Benderschi la asigurarea cu spațiu locativ prin prisma Legii cu privire la poliție nr. 416-XII din data de 18 decembrie 1990, abrogată în anul 2012, pe când dreptul lui Valeriu Benderschi a fost recunoscut prin decizia Curții Supreme de Justiției din data de 08 iunie 2011 prin prisma art. 37, art. 40, alin. (5) al Codului cu privire la locuințe, Valeriu Benderschi fiind participant la război pentru apărarea integrității Republicii Moldova. (f.d. 28-33)

Conform art. 13, lit. d) în colaborare cu art. 15 alin, (1), lit. u) al Legii cu privire la veterani nr. 190 din 08 mai 2003 veteranii de război, precum și persoanele cu dizabilități de pe urma războiului sunt beneficiari a drepturilor și facilităților suplimentare exprimate prin: acordarea, procurarea, construirea și întreținerea locuințelor precum și asigurarea prioritară cu spațiu locativ în conformitate cu legislația în vigoare.

Potrivit adeverinței nr. 29/58 din data de 21 februarie 2011 eliberată de către Brigada de Poliție cu destinație Specială „Fulger” se confirmă că Valeriu Benderschi a fost inclus în lista colaboratorilor BPDS „Fulger” activi pentru îmbunătățirea condițiilor de trai din anul 1992 (f.d. 37), iar în rândul privilegiat se află sub nr. 21.

Astfel, concluziile instanței de apel sunt evident contrare circumstanțelor cauzei.

Totuși pentru a da o soluție corectă în prezenta speță, reieșind din hotărârea judecătorească irevocabilă din data de 08 iunie 2011, care a recunoscut dreptul lui Valeriu Benderschi de a fi asigurat cu spațiu locativ prin obligarea Consiliului mun. Chișinău să-l asigure împreună cu membrii familiei sale cu spațiu locativ, conform art. 42 al Codului cu privire la locuințe, conform succesiunii rândului, instanța de apel urma să verifice dacă în perioada după adoptarea hotărârii din 08 iunie 2011 Valeriu Benderschi nu și-a îmbunătățit condițiile de trai, conform prevederilor art. 42 al Codului cu privire la locuințe, dacă eventual nu a fost exclus din rândul categoriei de cetățeni cărora li se acordă spațiu locativ social și cum a derulat succesiunea rândului veteranilor și participanților la operațiuni militare, adică rândul în care a fost plasat și Valeriu Benderschi.

De asemenea, instanța de apel nu a verificat dacă Valeriu Benderschi sau membrii familiei acestuia la situația din anul 2018 dețin careva spații locative, ori probe anexate la materialele cauzei atestă situația din anul 2011.

Instanța de recurs reține prematură concluzia instanței de apel privind neîncălcarea termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești, ori instanța de apel nu a verificat dacă a fost respectat sau încălcat rândul stabilit pentru asigurarea cu spațiu locativ, dacă l-a ajuns rândul conform listei și nu i s-a acordat spațiu locativ, sau dacă a fost exclus din rând.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul lărgit ajunge la concluzia de a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 07 iunie 2018 și de a restitui prezenta pricină civilă la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

În acest context, Colegiul conchide, că urmează a se ține cont de prevederile art. 118, alin. (1) al Codului de procedură civilă, potrivit căruia fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale. Instanța va ține cont de faptul că este responsabilă de determinarea definitivă a circumstanțelor, care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și că în acest sens poate fi propus părților să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele indicate, să se expună asupra argumentelor participanților la proces, să verifice și alte circumstanțe ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 al Codului de procedură civilă, probele administrate pe dosar, și în dependență de situația stabilită, în raport cu normele de drept material care reglementează relațiile civile, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 445, alin. (1), lit. c) și alin. (3) al Codului de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Valeriu Benderschi.

Se casează decizia din data de 07 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău în cauza civilă la acțiunea lui Valeriu Benderschi împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Consiliul municipal Chișinău, executorul judecătoresc Oleg Ungureanu cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Se remite cauza la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței
judecătorul

Iulia Sîrcu

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Visternicean

Dumitru Mardari

Maria Ghervas